

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU
JA UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM
GALAASIA OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam. Diih guch Xoi'kam biima'n gu Gi'korga'n Dios pu chu'm ki'n jiñ dhai mit, cham tu' na mit gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n pu chu'm ki'n jiñ dhai. Gu Gi'korga'n guch Xoi'kam, dhi' pix jañ aagit jup kai'ch gui' nat jano' mi' dhir dua'ñdhak bamii' koi'ñga'n tir. ² Ba' aañi' gio ja biim biix guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam ji'k jiñ biim jup tu'ii', mu tu jam ua'ñi'ñ ich biix aapi'm na pim ji'k kap maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam na ji'x Galaasia bhaan bipio' gu dibiir. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gø'kam jich Xoi'kam pix git xi jam joi'mdat gammiji jam tajaanhdhidha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'. ⁴ Guch Xoi'kam diih jum do'ñcho na mit mua na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara', gam na ba' cham tu'ch dhaam kap tui'ka' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n jix jai'ch, nat gu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' tu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ⁵ Ba' dai gui'ch pix gø'kamtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git. ¡Iam git jach moo biix pui' duiñchu'nda'!

*Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na maa'n pix jix jai'ch
gui' na silhkam bhaan tum a'ga gu ñio'ki'ñ guch
Xoi'kam*

⁶ Gu Dios jam a'm ti ti aapi'm na pim ba'r ja'tkam tugi'ñ ka', bhaan guch Xoi'kam matgir nat tu' silhkam xi jam joi'mdak jam a'm ti ti. Gu' pix ji nañ gu' cham maat na pim jax kai'ñkam jotmoda' maakam jup ba tu jim na jax ja'k cham aa' gu Dios. Cham japim mi' pui' ka jiim, jumai bhaan gu ñi'ook japim pix bhaan ba tu daa'ñchu', cham tu' kia' gui' na jax chu'm pik jir silhkam. ⁷ Gu' ji na gu' maa'n pix jix jai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, cham tu' gook, gu' pix ji nam gu' mi' dhir jai' maakam duñiim na jax ja'k cham jir silhkam. Mi' ba' maakam ja'k jup ba jam bhichdhatu' am aapi'm, na pim gu' mi' cham ka maat na jax pik tu'm jir silhkam. ⁸ Ku gu' no' jaroi' maakam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' cham tu' pui' ja'k na chich aach jax ja'k tu jam a'gi, aañ pu kai'ch na git iam tulhiiñchuda' dhi' gu Dios. Cham jax bua sia chi moo maadit gui' nach maap tu a'ga no'm maakam jam aagi'ñ na jax cham jir silhkam, piam sia kut maadit gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir ya' ji øøk. ⁹ Gioñ moo pui'p xi chi'ya': No' jaroi' maadit maakam jam aagi'ñ guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' ja'k na chich jax ja'k tu jam a'gi, pu kai'ch iñ na git iam tulhiiñchuda' gu Dios sia pik nar jax ka' git.

¹⁰ Aañ cham tu' ja nira gu' gu ja'tkam nam pu ti'ya' nañ jir jix ki' maa'nkam, piam no'ñ mi' pui' tu a'ga, gu' ja'pji gu Dios nañ aañ nira na pu ti'ya'. Na gu' no'ñ aañ jix aa'nda' git nañ jix bhai' bi'ya'

ja bui gu ja'tkam, cham tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka'ñ git guch Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax dhuuk mi' ji buus nar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam

¹¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix bhax mat ka' nat cham tu' jaroi' ja'p pi'x pui' ja'k jim aagak gu jax chu'm maa'nkam ya' kam dhi oi'ñga'n pu chu'm nai' ji chu a'ga dhix bhax' m kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nañ aañ jax chu'm bhaan tu a'ga. ¹² Cha'pim jax jum aa'nda' nat jaroi' jax chu'm maa'nkam pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nañ nai' pu chu'm tu a'ga', gu' ja'pji dñilh guch Xoi'kam nat pui' ja'k jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot.

¹³ Jix maat japim dho nañ aañ jax jir tu'm kat nañ chakui buiñor ti jii'ñdhat guch Xoi'kam, nañ mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix bhaamut jañ ja gaagidha' gui' nam ti jii'gi'ñ, jix ja koodaktu'nda' iñ. ¹⁴ Aañ pik jix io'm bñipi' pup xiñ chaattu'nda' nañ mi' pui' xi chu duñiidha' nach ji'k jax tu jimda' bñix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam jano' nañ cham ti jii'gi'ñdha'. Cham jaroi' gui' nach ji'k maa'n nach jax jich chaat ka' kum iam jiñ jupaab jimmida' nam sap pik ba' tii mi' pui'p xi chu duiñchu'nda'. Aañ jix io'm jix ñbhi'ñdha' gu' na jax tu aagix ka', pui' kuñ ba' mi' pui' xi chu duñiidha' nam jax tu jimdat guch bopxi kat. ¹⁵ Gu' ji nat gu' gu Dios pu bñjik dir xiñ joi'mdak jiñ a'm pu ti tii nañ pu'ñir tujuandam tugi'ñ ka', pu bñipi' dir jiñ a'm ba ti tii na ñich chakui maaxir. Ba' yammì nat pai' dhuuk jup ilh dñilh gu Dios,

16 bañ mattuda gu Maraa'n nañ ba' bhaankam nai' ji chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ tu ja a'gidha'. Gu' ba' aañ jano' cham pai' mu pai' gaagam gu jaroi' nañ tikka' nañ jax ja'k ba ji chu duñaia' ja bui gu ja'tkam, piam nañ jax ja'k ba ji chu ja a'gidha'. 17 Ni ku ñich cham ja tiigim ip gui' nam pu biipi' dir bar noonbi'ñ guch Xoi'kam nam Jerusaleen jup tui'ka' nañ xi ja tikkada' git. Jax dhui na ñich gu' moo jano' mu ja'k pu bhii maa'n kap na pai' Araabia bhaan bipio' gu dibiiir, gio mi' dhir Damaasko ja'k jañich pu bhii ip.

18 Baik oidha' ki'n jañich ba' mui' ka jii Jerusaleen, jano' ñich kia'pix ba maat gu Peegro. Dhi' buiñor juruuñ jañich mambhix daman jix chamaam tanoolh. 19 Ba' mi' dhir daipu' gu Santiago ñich pix ba ti, gui' nar ja'nni'ñ gu Ge'kam jich Xoi'kam. Pu daipu' dhi' pix ba', cham jañich jumai pup ka ti gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam. 20 Jir silhkam dhi' pui' nañ ji'k jax jam titda, cham tu' nañ pui' pix kai'ch. Jix maat sia gu Dios nañ silhkam jup kai'ch.

21 Ba' gatuuk jañich mu ja'k pu bhii ip na pai' Siiria gio Siliisia bhaan bipio' gu dippir, ji'kchi kap jañich ai mi ja'p. 22 Ba' jano' pu cham jiñ mat ka' am guch Xoi'kam jii'gi'ñdham bhix kap nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daanda' na ji'x jir Judea, pu cham jiñ ñii'ñdha' am maaxik. 23 Dai sap ja'pni pix ja ke'ke' am jai' nam kai'chdha': "Xib sap mu pai' oirit ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' na ka xich bhaamkidhat ka xich

koodak ka'. Pu chu'm sap jup ba tu a'ga na jax chu'm cham aa'nda' na git cham pai' pu chu'm ka tum a'gada.'" ²⁴ Jix bhai'm taat am sap ba' buiñor gu Dios nañ jax ja'k bar tu'm xib.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na mit joidham jix kügalh gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹ Ba' mambhix daman maakob oidha' xip duu na ñich gio mui'p jii Jerusaleen bii'ma'n gu Bernabee, bii'x gu Tiito ñich xi baidhak. ² Gu Dios pix pui' ja'k jiñ jurtuda gu' nañ mu jimia' na ñich ba' aañ mui'p jii. Ba' bhammi nach bap tu'ii' Jerusaleen, maa'n kap jachich bach jumaap dilhkob ja bii'm gui' nam ji'k jix io'm jir jix chu mamatda' ja bui bii'x guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. Ba' aañ xi ja aagi'ñ nañ jax ja'k tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhiiya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', xi ja aagi'ñ iñ nañ pu'ñi chu'm ja bui tu a'ga gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na ñich ja aa'ñ, ja'p kai'ñkam ja aa'ñ jañich nam gui' mu dir bha ja'k jiñ aagi'ñdha' no'r am pui' nañ jax ja'k tu a'ga piam ku gu' cham, nañ gu'x maachim no' cham jir tu' kub nañ jax ja'k tu ja a'gi'ñ. ³ Ba' cham pai' jax kai'ch am. Sia gu Tiito nañ bai'ñchu', cham pai' jax titda am sia ku cham jir Israel kam maa'nkam. Cham pai' jax titda am no'p jum aa' nam matgilhdha' na ba' bhaan bax maati' ka' na jai'p bar Israel kam maa'nkam. ⁴ Jix maat iñ gu' nam jai' dhit bhai'p oipoda' gui' nam sap pui'p

ti jügi'ñdha' ti buiñor guch Xoi'kam, gu' nam jax dhui bhai'ch mai'chidha' nach sap gio mi' pui'p tu dagia' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ti chian am gu' gu Tiito nam matgilhdha' na ba' jai'p bar Israel kam maa'nkam ka'. Jax dhui na gu' aach dhi' pui' ja'k cham kam aa' nach pui' ka tu buada', cham tu'ch dhaam kap tu'ii' gu' pui' nam jax ja'k tu jim, nat gu' aach guch Xoi'kam mi' dhir bach boosolh. Ba' dhi' bhaan jix maati' nam cham tu' silhkam buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam, nam pui' pix xi iatat jix xi'lhim bha ja'p jich iatgi'ñ. ⁵ Gu' ji nach gu' aach xi gu'ki'nda' sia kum jax jich chitda, ni ji'x dho moo ku chich am pui' ti nach mi' pui' jimia', nach gu' aach jix aa' na pim mi' pui'p tu dagia' bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nar silhkam pui' na jax jum kai'ch.

⁶ Ba' gui' nam jir jix chu mamatda' ja bui biix guch Xoi'kam jügi'ñdham, cham pai' jax jiñ chi'n jamit nañ jax ba kai'ch no'ñ tu' cham mi' pu duiñchu' nañ jax tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Cham pai' jax jiñ chitdam ip no' tu' pup jum aa' nañ mi' xi binda' dhi' nañ jax ja'k tu a'ga. Gu' ji nañ gu' cham maat no'm silhkam jir jix chu mamatdagim ka' ba' cham. Gio gu' cham jax bua sia kuñ cham maat no'm jir jix chu mamatdagim, na gu' gu Dios cham tu' dhi' ki'n xich joi'mda'. ⁷ Gu' ji nam gu' ja'kbui' kat jup jiñ chitda nat sap aañ jiñ a'm ti ti gu Dios nañ tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gu' ba' gu Peegro bhaan jup ti ti sap na tu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam. ⁸ Ba' gu Dios, dhi' nat Peegro bhaan ti

tii na nai' tu ja a'gidha' gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dhi' pix gu Dios nat aañ jiñ a'm jup ti tii nañ pui' nai'p tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

⁹ Ba' gu Santiago gio gu Peegro gio ba' gu Juan, dhi' nax io'm jix bhaai' nam jax ja'k ti'ya' ja bui bix guch Xoi'kam jügi'ñdham, dhi' bix pui'p tii mit nat aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Gu' ba' na bhaan jix maati' ka' nach maap pu chu'm ka'm tu juana', bhai' xiñ dhaa'ñ jamit gu ja noonob, panaas ku chich jich ñiñio'ki, sia bix gu Bernabee bhai'p xi dhaa'ñ jamit, nat gu' dhi' ba' bhaan bii nañ bim nai' tu a'ga'. Ba' gui' diilh sap ja bui tu a'ga am dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰ Ba' ja'pni soi'p xich chi'n jamit nach sap siamrix joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, na pu cham bhaai' nam pai' dhir u'ji gu tu' ki'n tu saba'da'. Ba' aañ dhi' pui' tii duiñchu', cham mik buppa iñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat ñiok gu Peegro bhammi Antiokiya

¹¹ Ba' maa'nnim nat mu jii gu Peegro Antiokiya, ñiok jañich maaxik bhai' ji niidhat buibsaram, na gu' buam pix tu jim na jax cham ki' ka'm ni'ñ gu Dios. ¹² Bi'pi' dir ja bim ka xi chu kua'da' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' mikkat na mit bhammip ba ji bubua ji'kchi gui' nam bhaankam bhammi ja'p oipim gu Santiago, cham tu' ja bim ka tu kua', nat gu' bax ja ibhi. Mi' pui' tu daa'ñchu' am gu' nam jax tu jim gu Israel kam ja'tkam nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa'nda'

sap gu' nam matgilhdhix ka' sia kum gu'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' dhir ba' bax bhaai'n ka' ip nam ja büm tu kua'da' gui' nam jir Israel kam ja'tkam. ¹³ Ba' gui' nam jir Antiokiiya kam nam pui' tiip ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jai' mi' pui' tiip ba tu daagik jamit nam jax ji ñiidhat gu Peegro na jax ja'k tu jim, nam gu' pui'p jir Israel kam ja'tkam, sia jai' gu Bernabee pui' ja'k jup xi chu jii. ¹⁴ Ba' pui' na mit jax ja'k tu jii, dhi' cham tu' pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach pu'ñi ja'k tu jimda'. Pui' ku ñich ba' pu tii'n gu Peegro nam bix dhit xi che kee guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam ji'k jir Antiokiiya kam. Ja'pniñ moo titda: “Aap nap jir Israel kam maa'nkam, pui' ja'k jap tu jimdat nap panaas pu cham tu'r Israel kam maa'nkam. Gu' ba' xib, ¿jax kup ba'p ba ja chian gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jimia' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam? Na gu' cham jir am gu pui'.”

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai pix no' jaroi' tu' silhkam buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhäya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'

¹⁵ Aach dho pui' tiich chiiti' nach jir Israel kam ja'tkam, nach mi' pui' jiiim panaas na ji'k jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' cham tu' pui'r jich chiitgidam ich nach jir jix u'ua'tulhdhix kam, ja'p na jax gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ¹⁶ Gu' pix ji nach gu'x bhai'x maat na gu Dios cham ji'xkat ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gui' nam mi' pui' ti xi chu duñiim na ji'k jax tu aagix ja bui gu

Israel kam ja'tkam, gu' gui' ji na ja uañi'ñ nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach tu' silhkam soi'ch ilhdhak buiñor ti jii'ñ nach jix aagit nach uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios, cham tu'ch mi' pui' ka tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix, na gu' dhi' cham ji'xkat jich palhbuidha'.

17 Gu' ba' aach nach gaagim nach jax ja'k jix bhai' bi'ya' buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, gu' ji nam gu' jai' pui' ilhii'ñ nach aach ji ba'r di' gux u'ua'tulhdhix kam, ¿ja'p kai'ñkam jup kai'chdha'm aa ba' na guch Xoi'kam ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'? Chaam tu' ji matgim. 18 Na gu' dhi' ja'pni na jax gu tu' no' ñich xi iarak nañ pui' ilhii'ñ na cham tu' bhai', gu' ji no' ñich gu' gatuuk gio mi'p kai, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nañ jax tu bua. 19 Aañ nañ gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix gu bijik dir kam, ja'p ji buusan nañ muukix buiñor dhi'. Kuñ ji gu' dua ji buiñor gu Dios, nañ gu' dai pui' pix ja'k ba tu duñiim na jax jix aa', cham tu' kia' na jax ja'k tu aagix. 20 Biima'n muu ñich gu' guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na ñich pai' dhuuk biima'n duadik giop bam, cham jañ kar pu chu'm nañ jax jir tu'm kat biipi' dir, bar jumai iñ. Guch Xoi'kam pix jiñ a'm pup kio ba' mi' dhir, dai ba' nañ soi'ñ ilhdhat pix buiñor ba ti jii'gi'ñ, nat gu' xiñ joi'mdak jiñ a'mkam muu. Dhi'r di' gu' gu Maraa'n gu Dios. 21 Ba' aañ ti jii'gi'ñ dhi' pui' nat jax ja'k tu duu gu Dios xich joi'mdak, na gu' cham kam aa' nach mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix. Na gu' no' pui' ja'k xich joi'mdat jich a'm ti niidhidha' git gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu

aagix, jir tu' kub ka' git p̄ix ba' guch Xoi'kam nat ba muu bhaan gu u'uux na gai b̄it.

3

Na pui' ba ja t̄ida' gu Paablo no'm mi' pui' jimia' na jax chu aagix gu bijik dir kam piam ku gu' nam silh p̄ix ba ti j̄igi'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam

¹ J̄a'p moo cham am buatu' pim aapi'm na pim Galaasia oi'dha' na pim t̄ii buiñor ti j̄igi'ñ guch Xoi'kam! ¿Jaroo b̄ix aixim jam titdaimik maakam jam iatgi na jax cham jir silhkam? Maaxik jam aa'ñ jachich gu' nat jax ja'k jum duu guch Xoi'kam nat muu bhaan gu u'uux na gai b̄it. J̄a'p cham jam jur bia' pim panaas! ² Jano' nat jam a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, ¿na pim mi' pui' j̄iim aa na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak kut ba' jam a'm jum tajaa, ka' na pimit ti j̄i'ñ aa nar silhkam pui' na pimit jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam? ¿Jia na gu' na pimit ti j̄i'ñ na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch? Jiñ aagi'ñdha' pim.

³ J̄a'p cham ji'x jam jur bia' pim panaas ku pim ba' pui'm bua! T̄i' na pim gu' b̄iipi' dir ka xix aa'nda' na jam a'm jup tui'ñgit jam palhbui'ñchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim jax ja'k mi' pui' j̄iimda', gu' ji na pimit gu' xib ja'p xi dhuuk, d̄iilh japim p̄ix mi' pui' ba tu duiñchu' na pim jax p̄ix ilhii'ñ. Ya' p̄ix jup jir ja duiñ gu' gu ja'tkam dhi' na pim jax chu'm bhaan ba tu daa'ñchu'. ⁴ B̄ix aixim japimit t̄i xi chu maat panaas na pim jax ja'k mi' pui' j̄iimda' git na jax jix aa' gu Dios, gu' p̄ix ji na pimit gu' bak pu cham tu' maat. Cham ilhii'ñ

iñ na pimít moo cham tu'p maat. ⁵ Jano' na jam a'm jam tajaaní'ñdha' gu Díos gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', gio na bix aixim jix bhai'm duukam jup tu buada' jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pui' ti ñi'ñdha', dhi' cham tu' pu kai'ñkam pui' tu buada' na pim mi' pui' jiidma' na jax tu aagix, gu' ja'pji na pim silhkam ti jigi'ñdha' na maaxik jir pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

⁶ Pui'm duu gu' bijik gu Abraam, nat tu' silhkam ti jii'ñ pix buiñor gu Díos, pui' kut ba' gu Díos bhammi dir bha ja'k pui'p ti nar jix kii' maa'nkam. ⁷ Gu' ba' gui' nam tu' silhkam jir bopxi'ñ ka' gu Abraam, jum aa' nam pu'ñi tu' silhkam ti jigi'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor gu Díos. ⁸ Gio gu' pui'p tu ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam gu ñio'ki'ñ gu Díos na saak sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jix kiki' ja'tkam ja tigia' gu Díos, dai pix no'm tu' silhkam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jigi'ñ. Pui' ku ba'p titda gu Díos gu Abraam: “Jix bhai' tu ja jimia' bix gu ja'tkam aap jum a'mkam.” ⁹ Ba' bhaankam gu Abraam, gu Díos bix jix kiki' ja'tkam ja tigia' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñdha', ja'p nat jax soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ti jii'ñ diih gu Abraam.

¹⁰ Gu' ba' gui' nam ji'k mi' pui' jiidma' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak nam pui' jim aagit na git dhi' ki'n jix bhai' tu ja jimia', dhi' cham tu' bhai' tu ja jimia'. Na gu' ja'pnim kai'ch: “Ba' gu jaroi' na cham bix pui' tu duñia' na ji'k jax tu aagix dhi' na ba tu ua'ñix, gu Díos pui' ti'ya' na dhi'm tulhiiña' sia pik nar jax ka' git. Siat chi moo maa'n

kap p̄ix cham am bua, na gu' ja'p ji buusnia' na pu b̄ix maa'n jimdam cham am bua' na j̄i'k jax tu aagix ka'." ¹¹ Gu' ba' na gu' cham j̄i'xdha' jaroi'x bhai' bi'ya' buiñor gu Dios dhi' ki'n na jax tu aagix na tu ua'ñix, pui' kut ba' ja'pnip tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gu jaroi' na soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti j̄igi'ñdha' gu Dios, d̄iil gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix k̄i' maa'nkam." ¹² Gu' ba' no'ch jix bhai' bi'iidha' git buiñor gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na j̄i'k jax tu aagix na tu ua'ñix, dai pui' p̄ix ja'k jach jup tu duñiidha' git, ba' cham tu'm aa'nda' git nach silh p̄ix soi'ch ilhdhat buiñor ti j̄igi'ñdha' gu Dios. Na gu' ja'p iam ja'pnip jum kai'ch nat tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka': "Gu jaroi' na b̄ix mi' pui' tu duñiidha' na j̄i'k jax tu aagix dhi' na ba tu ua'ñix, dhi' ki'n jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios."

¹³ Gu' ba' guch Xoi'kam mi' d̄hir jich boosolh nach pai' cham j̄i'xdha' mi' pui' jimia', mi' d̄hir jich boosolh nat pai' gu Dios pui' ba ti'ñk nach jich chulhiina' git, nach gu' cham tu' b̄ix mi' pui' tu duñiidha' na j̄i'k jax tu aagix ka'. Guch Xoi'kam ba' ja'p ji buus nat d̄iil mi' ja'k ji bii, jich a'mkam ba' cham bhai' tu jii. Na gu' ja'pnip tu ua'ñix ja'p iam mi' na pai' tu daa na jax ja'k tu aagix: "Gu jaroi' na bhaan mukia' gu u'uux na gai b̄it, dhi' bhaan jix maati' ka' nat ḡ'kam ki'n jix buam tu duu."

¹⁴ Ba' dhi' pui' ja'k tum duu na ba' bhaankam guch Xoi'kam jai' ja a'm jup bi'ya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, dai p̄ix no'm soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ba ti j̄igi'ñ. Gio na ba' pu'ñi b̄ix jich a'm jich chajaañdha' gu Dios gux Dhuudu' kam jix

Uañ Ii'mdaga'n aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam, pui' nat jax ti'ik bijik.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo na ji'k jax chu aagix gio gui' nat tu' tu iimchuxdhak gu Dios gu Abraam

¹⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' kam dhi oi'ñga'n jañ bhaan xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maatit jiñ kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. Pui' na pim jax bax maat, no' mit gook maap xi chu a'gak gu ja'tkam nam jax ja'k duñia gu tu', jum aa'nda' nam u'uan ta'm tu ua'na', bitaa'n jam ba' mi'p xi dharsa' nam jax tii' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pui' tu tui'ka'. Ba' cham ji'xdha' jaroi' gio maakam jup ka duñia' pui' na jax ja'k ba tu ua'ñix ka', pui' ja'k pup tui'ka'. ¹⁶ Ba' pu'ñi ip gu Dios na mit gook dit maa'n ñi'look jup duu gu Abraam bijik. Gu Dios pui' ja'k tii'n gu Abraam nax bhai' tu jimia' dñilh gio gu bopxi'ñ nam jai'chdhilhia' gatuuk. Ba' dhi' nam jir bopxi'ñ ka' gatuuk, cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na dñilh pix jix bhai' tu ja jimia', gu' ja'pji na maadit mi' dñir jup jai'chdhilhia' nam ba' dhi' bhaankam jix bhai' tu jimia', dhi' ba'ch Xoi'kam nat xib ya' ba jai'chdñir. ¹⁷ Kani nañ jix bhai' xi jam aagi'ñdha' na jax pik ja'k tu tu'ii' dhi'. Pui' nat jax ja'k tii'n gu Dios gu Abraam, tu' silhkam ki'n pui' tii'n na pui' tu duñia', ba' cham tu' na gio maakam jup ba kai'chdha', sia kut bap duu gu maakob sianto daman maa'n oo'm mambhix oi'dha' nat ba' mi' dñir jup ba jai'chdñir na jax ja'k tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees. ¹⁸ Na gu' no' gu Dios git jix bhai' ja duñiidha' dai gui' nam mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix, dhi' cham tu' pui' ja'k ka duiñchu'nda'

git nat jax ja'k tɨɨdak gu Abraam. Na gu' jano' nat pai' dhuuk pui' tɨɨ'n gu Dios, cham pai' jax titda na tu' jax xi dhuñia' na ba' pui' tu duñia' nat jax tɨɨ'n.

¹⁹ ¿Gu' tu' ji chi ba'x bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Aa dho biipi' dir nat pui' xi chɨɨdak gu Dios gu Abraam nax bhai' tu ja jimia' ip gu bopxi'ñ, gu Dios pix dɨɨlh gatuuk jich maa dhi' pui' na ji'k jax tu aagix nach ba' dhi' bhaan pix jix mat ka' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', ba' jano' juugit pix tu'x bhaai'n ka' na pai' dhuuk pu'ñi jai'chdɨɨlhia' maadit gu boxii'ñ gu Abraam, dhi' na bhaankam jix bhai' tu ja jimia' gu jai' bopxi'ñ. Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, gu noonbi'ñ gu Dios jamit maa gu Moisees nat bha ja joot dɨɨlh gu Dios, mi' dɨɨr ba' gu Moisees dɨɨlh jup jich aagi'ñ nach ba' mi' pui' jii'mda' git. ²⁰ Gu' ji na gu' jano' nat pai' dhuuk maa'n ñi'ook jup duu gu Dios biima'n gu Abraam, cham tu' jumai pix pu tɨɨ'n gu Dios na ba' mi' dɨɨr pui'p tɨɨda' gu Abraam, gu' ja'pji dɨɨlh maaxik nat pu tɨɨ'n. Ba' xib cham tu' kam aa' nach mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix, nat gu' dɨɨlh guch Xoi'kam ya' øk jich boi'ñxi nach jax ja'k mi' pui' jimia' na ba'x bhai' tuch jimia', na gu' ja'xbui'p jir gø'kam na gu Dios.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' ki'n jich palh-bui pui' na jax chu aagix

²¹ ¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa ba' panaas na pui' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', dhi' bhaan jix maati' na cham tu' pui' ka tu duñia' gu Dios nat jax tɨɨdak gu Abraam, na gu' pui' xib cham tu' ka bhai' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' pui'

ja'k jix bhai' tuch jimda' git nach mi' pui' jiidma' pix na ji'k jax tu aagix, jum aa'nda' git nach dai dhi' bhaan jup tu daa'nchu'nda' nach ba'x bhai' bi'iidha' buiñor gu Dios. ²² Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na gu ua'tulhdhara' bix ja daam jup tu'ii' gu ja'tkam. Gu' ba' gui' nam ji'k pu'ni tu' silhkam buiñor ba ti jii'ndha' guch Xoi'kam, mi' dhir ba ja bubuaxdha' gu Dios, na gu' dhi' pu'nir jum duukam nat jax tiidak gu Abraam.

²³ Biipi' dir nach chakui tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ndha' guch Xoi'kam, ja'p ji buusandat na mu pai'ch kuupka' ja'p na gux i'xkum dhi' na jax ja'k tu aagix ka'. Ya' juugit jich kuu nat pai' dhuuk jum ai nach soi'ch ilhdhai tu' silhkam buiñor ti jii'ndha' guch Xoi'kam. ²⁴ Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix ka', ja'p jup ji buus na panaas bhai' puch bai'nchu', yamm ba' xich dho'ncho na pai' guch Xoi'kam. Ja'p na jax maadit gu tujuandam na ja aa'ndhidha' gu a'aalh nam jax ja'k tui'ngida', nam pai' bar ge'ger ja'tkam ka' nam ba' mi' dhir diilh bax mat ka'. ²⁵ Gu' ji na gu' xib nat bam ai na dai guch Xoi'kam pix bax bhaai' nach buiñor soi'ch ilhdhat tu' silhkam ba ti jii'gi'ndha', cham tu' kam aa' na pui kar jich boi'tu'nda' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, cham kam aa' na kach aa'ndhidha' nach jax ja'k tui'ngida'.

²⁶ Pui' na jax aapi'm xib, bar maamra'n japim gu Dios, na pimit gu' soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ba ti jii'n guch Xoi'kam, ²⁷ na pimit gu'm bopko suudai' ki'n. Dhi' ba' bhaan matgir ip na pimit maa'n tuuku'p duu maap guch Xoi'kam, xib ba' pui' ja'k jup ba tu jim japim na jax gui'. ²⁸ Ba' ya'

dir ja'p ja'k, cham tu' jax ka bua sia chi maadit jir Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham, piam sia kur tujuandam pui' pix cham namkidhat am piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam, piam ku gu'r chio'ñ piam kur ubii, pix ji no' pim bix soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. Bix maap jup tui'ñgida' pim biima'n guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git, panaas ku pim jir maa'n maa'nkam pix ka' biima'n. ²⁹ Gu' ba' no' pim gu' pu'ñi biima'n jup tui'dhi' guch Xoi'kam, dho aapi'm ba'r di' na pim tu' silhkam jir bopxi'ñ gu Abraam. Jai'p tu jam makia' ba' gu Dios gui' nat tu' iimchudhak gu Abraam jano'.

4

¹ Ja'pniñ ja'k jup xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maatit jiñ kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. No' gu jax chu'm jix chumñigam maa'n tu mar, gu' ji no' gu' kar alhii gu maraa'n, chakui bhaan jup tu tui'ka' gu bixchuga'n gu taata'n, dai na tu iimchudhix ka' pix. Gio no' pu'ñi kar alhii, pui' pix jup jir tu'm ka' na jax maadit gu tujuandam, sia ku gu' gatuuk bix bhaan ji chu bi'ya' na ji'k tu' tu bia'ka' gu taata'n. ² Gio jai' gu ja'tkam nam jix bhai' buada', bha bhidhidha' am gu tu' na aa'nda'. Na pai' dhuuk diih gu taata'n xi ñi'ñdha' na bar am ka' na ba' ba tu makia' gu bixchuga'n. ³ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k ba ti jügi'ñ xib buiñor guch Xoi'kam. Bijik nach chakui buiñor ti jüñdhat, mi' ja'k jich bhichdhatu'nda' na jax ja'k ilhii'ñdha' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n bixchu'x bhaai' na pu tu duña', aach ba' mi' pui'p tu duñiidha' ja'p na tu' a'aalh. ⁴ Gu' ji

na gu' yammi nat pai' dhuuk jum ai nat pai' piX juugit tu dai diih gu Dios, bhai' ba joot gu Maraa'n nat ba' ya' maaxir bhaan dir maa'n gu ubii, dhi' na mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix ja bui biix gu Israel kam ja'tkam. Ba' diih mi' pui'p tu duu na ji'k jax tu aagix dhi Maraa'n gu Dios, ⁵ mi' dhir ba' dai nat bach boosolh nach cham mi' pui' ka tu daa'ñchu' nam aa'ndat nach mi' pui' tu duiñchu'nda' biix na ji'k jax tu aagix ka'ch bui aach nach ji'k jir Israel kam ja'tkam. Ba' xib nat bach boosolh, maamra'n bach ihiiñ gu Dios.

⁶ Ba' mi' dhir diih gu Dios jup jich chajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'ch jujur am nach ba' dhi' bhaan machia' nach silhkam bar maamra'n, pui' nat jax jup tajaan diih gu Maraa'n. Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'nka' nach pui' kai'chdha' na gu Dios jir jich Gi'kora'. ⁷ Ba' aapi'm cham tu' pui' ka ji buan na jax gu ja'ppix tujuandam, gu' ja'pji bar maamra'n japim aapi'm gu Dios. Gu' ba' na pim gu' aapi'm bar maamra'n, cham kam aa' na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' biix na ji'k jax tu aagix, na gu' tu jam makia' ip jai' gu bixchuga'n na pim pai' dhuuk buiñor aaya'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax buam jum aa' ja a'mkam guch Xoi'kam jügi'ñdham Galaasia kam

⁸ Biipi' dir na pim chakui maati' dhi' na jax chu'm silhkam jir Dios, jir tu ja juandam tuk ka' pim gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ña'n. ⁹ Gu' ba' xib na pim ti bax maat gui' na jax chu'm silhkam jir di' gu Dios, sia ku gu' ja'kbui' kat jix bhai' xi jam maat na pim jax jir tu'm, ¿jax ku

pimít ba' gio mi'p ja jii'ñ gux buam jum duu'nkam nam jam daam jimia', nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia' ya' dhi oi'ñga'n? Pu cham tu' bhaai' am gu' tii buiñor gu Dios. ¹⁰ Pui pim bix aixim tu'm bhaan tu piastat gu', jix bhidhat japim tu piastatda' jax chu'm masaa'n nam aajidha', piam jax chu'm tanoolh, piam jax chu'm oidha'. ¹¹ Jix buam tu tatda' ba' nat moo pui' pik cham jam a'm jup baap gu ñio'ki'ñ gu Dios na ñich tii tu jam a'gi.

¹² Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim soi'm ilhdha' ja'p na jax aañ na ñich soi'ñ ilh jam bui jano' nañ jam bui oilhimik. Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimít tu' bhaan mañ ko'ktulh, ja'pji nañ soi' pix jam titda na pim mi' pui' jimia' na ñich aañ jax tu jii jano'.

¹³ Na gu' na pim jax bax maat jano' na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham jum tulhiña', jix ka'ooktugít jañich tu jam a'gi.

¹⁴ Ba' sia ku jax jix xijai ka' aañ jiñ bui nañ jix ka'ooktu'nda', aapi'm maa'n na pim jax joidham xiñ kigalhi'ñdha', cham pai'x buam jiñ ñii'ñdha' pim, ni ku pim cham jiñ oo'nda'. Joidham jix bhai'ñ aichdhidha' pim nai' ja'p jam ki'aam ja'p na panaas maa'n gu nobii'ñ gu Dios piam ja'p na ñilh guch Xoi'kam.

¹⁵ Joidham japim jix bhai'm taat ka' jano', cham bhaai'n ka' na pim jax pik xim buada' na pim joidham jix bhai'm taat ka'. Sia gu jam buupui pim xiñ chaiñbuidhak ka'. ¿Gu' xib japimít ba' jax jum duu na pim jix bhai' kam taatit jiñ bui?

¹⁶ Panaas ku pimít dhi' ki'n bañ bhaamki na ñich xi jam aa'ñ na tu'r silhkam.

¹⁷ Gu ja'tkam dhi' nam bix aixim maakam

jam iatgi'n̄, joidham xi jam da'dat jix bhai' jam titda am, gu' nam jax dhui jumai boi bhaan jam bhichdhatu' na mu ja'k bhix na pai'r tu tulhiñara'. Jix aa' am na pim cham tu'n̄ bui kap tui'n̄gida', nam gu'x aa' na pim dai gui' pix mu ja'k ba ja kaichgida'. ¹⁸ Jir am ip dho nañ jix ja da'da' gu ja'tkam no'm gu'r jiñ ja'tkam tuk tu' bhaan, dai pix ji no'n̄ mi' ja'k ja bhichdhatu' na pai' ja'k jix bhai' tu ja jimia', cham tu' mu ja'k na pai' cham bhai' tu ja jimia'. Gu' ba' no' pim gu' aapi'm silhkam xiñ kigalhdhat jiñ buip tui'dhi', gammiji pim pu xiñ kigalhi'n̄dha' sia kuñ cham jam buip tu'ii', cham tu' na dai no'n̄ jam buip tu'ii' na pim ba' xiñ kigalhi'n̄dha'. ¹⁹ Aañ ya' dir mu ja'k ja'p jam ilhi'n̄ gu' na pim panaas jir jiñ maamar, gammijiñ ba' pux buam jiñ aa'nda' no' pim cham mi' pui' jimmi nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, jix ko'kom jix buam tu tatda' gu' xib ja'p na jax maa'n gu ubii no't kia'pix ba maaxir gu maraa'n. ²⁰ Tii dhox aa' iñ nañ git xib jam bui bap tui'ka' nañ ba' maakam tu't jup tu jam a'gidha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatit jiñ kaaya', na pimit gu' chi cham bhai' maatit jiñ kai na ñich jax tii tu jam a'gi.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Agaar gio gu Saara

²¹ Ea nañ aapi'm jup xi chu jam a'gidha' na pim mi' pui' tu daa'n̄chu' na ji'k jax jum kai'ch na jax tu ua'n̄ix na tu aagix. Ja'p tu'm japim xiñ aagi'n̄dha': ¿Aapi'm aa cham ji'xkat jiñkai'n̄ gu u'uan gui' na mit bijik dir kam tu ua'na? ¿Pu cham maat japim aa na jax jum kai'ch maa'n kap na pai' bhaan tu a'ga gu Abraam? ²² Ja'pnim kai'ch na sap

gook tu maamar kat gu Abraam, maa'n bhaan gu tujuandam tugi'ñ, gio ba' jumai bhaan ip gu diih binga'n. ²³ Gu maraa'n gui' nat tii gu tujuandam tugi'ñ, ja'ppix maa'nkam maaxir. Gu' ba' gui' nat tii gu diih binga'n, dhi' pu kai'ñkam maaxir nat jax tiidak biipi' dir gu Dios diih gu Abraam na saak pu'ñi maa'n makia' gu alhii. ²⁴ Dhi'ch bhaan jix bhai' xich ga'ngada' na jax ja'k ji chu busaak. Gu Agaar gio gu Saara ja'p ji buan am nam jir di' nat jax ja'k tii gu Dios na tu tui'ka' ja bui bix gu ja'tkam. Ba' gu Agaar ja'p ji buusan na dhi'r di' na jax ja'k tu aagix bix nat ji'k tu ua'nak gu Moisees, nat jax aa'ñdhak gu Dios bhaan gu oidha' na Sinaii tii'. Ba' gui' nam ji'k pu'ñi pui mi' pui' jiiim na ji'x jax tu aagix, ja'p ji buusan nam jir maamra'n gu Agaar, ba' pui'p jir tujuandam am. ²⁵ Sia gui' nam ji'k Jerusaleen oi'dha' xib, na Judea bhaan bipio' gu dibir, nam gu' dhi' sia pui mi' pui'p tu daa'ñchu' nat ji'k jax tiidak gu Dios gu Moisees na tu aagix ka' jano' nat ñio'ki bhaan gu oidha' na Sinaii tii', na Araabia bhaan jup bipio' gui' gu dibir. ²⁶ Ba' gu Saara ja'p ji buusan na dhi'r di' gu ge' kiicham jix dhaam kam na pui'p tii' Jerusaleen. Ba' aach nach ji'k buiñor ti jigi'ñ guch Xoi'kam, dhi'r maamra'n ich. Cham tu'ch ba' tujuandam ki'n oipo, gu' ja'ppi ja'p pix nach oipo jix bhai'ch chaatit. ²⁷ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jix bhai'p jum taat ka' aapi' ubii na cham jir jum ai gu a'aalh.

Xi jiiñakda' ap jix bhai'm taatit nap cham tu taat na jax jix chu ko'k no'p ja nini'ñ.

Jix io'm mui' ja tigia' gu' gu a'aalh gu ubii gui' nar
 dilhdhim ka',
 cham tu' pui' na jax aap sia kup tii ti bina'.

²⁸ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach nach jik
 buiñor ba ti jigi'ñ guch Xoi'kam, jir bopxi'ñ ich
 gu Abraam, nat gu' gu Dios diihl pui' tidak gu
 Abraam na saak mui' tu bopxicha' bhaan dir gu
 Isaak. Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jir boxii'ñ gu
 Isaak, aach jai'p jir jich boxii. ²⁹ Gu' ba' gu Ismael
 nat ja'ppix maa'nkam maaxir, bhai' ji bhaamki gu
 sipdhi'ñ Isaak nat pik bhaan ti tii gu Dios. Pu'ñi bap
 tuch bua aach xib, gui' nam mi' pui' tu daa'ñchu'
 na jik jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak,
 xich bhaamki'ñ am aach nach jir di' gu bopxi'ñ
 gu Isaak. ³⁰ Gu' ji na gu' ja'pnip jum kai'ch ja'p
 iam mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam
 nap titda gu Dios gu Abraam: “Mai' jootsa' ap mi'
 dhir jum ki'aam dhim tujuandam tuk, bima'n jap
 mai' jootsa' gu maraa'n. Na gu' dhi tujuandam
 gu maraa'n, cham jir am na jai' bhaan jup tu
 bi'ya' gui' na tu' bhaan bipio' gu maraa'n gum
 bina'.” ³¹ Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ
 jich Xoi'kam bhaan na cham jir am nach aach pui
 mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix gui' nat
 gu Moisees tu ua'nak, nach gu' aach cham tu' gu
 tujuandam jir maamra'n, gu' ja'pji gui' ji na pik jir
 binga'n gu Abraam.

5

*Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam jich
 palhbui*

¹ Guch Xoi'kam pix diihl mi' dhir bach bubuax
 nach pai' pui' ka tu daa'ñchugit na jax tu aagix na

tu ua'ñix gu bijik dir kam. Pui' ku ba'm aa' na pim aapi'm mi' pui' xi jiidma' bhaan dhi boi nat pai' ja'k bach chuttu. Cha'pim gio mu ja'k jup ka bhibhida', na pim gu' ja'p jum duñia' ip gio na jax gu tutuur nam yuu' ta'm buuplhichida'. Pui' pim dho tu't bii'pi' dir.

² Kani na pim jix bhai' xiñ kaaya' nañ jax jam tiida'. Aañ Paablo ya' jam aagi'ñ na cham tu' dhi' ki'n jam uañdha' gu Dios gu jam ua'tulhdhara' sia ku pim ti ja matgilhi'ñ gu jam maamar nam jir Israel kam. Na gu' no'r pui' ka' git, jir tu' kub pix ka' git ba' nat jich a'mkam ba muu guch Xoi'kam. ³ Na gu' gu jaroi' no' tu' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, pui' na jax nam jum matgilhi'ñdha' nam jir Israel kam, ja'p ji buusanda' na bii'x bhaan tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix ka' nat ji'k jax tu ua'nak gu Moisees, sia ku ti panaas dai maa'n bhaan tu daa'ñchu'. Jum aa'nda' ba' na bii'x mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix.

⁴ Aapi'm jañ jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k jix joojoi'ñ na pim pui mi' pui' jiiim na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, na pim gu' ja'p jum aa' na pim pui' ja'k cham ka u'ua'tulhdhix ka'. Gu' ji na gu' cham tu'r pui', ja'p xi dhuuk japimit gu' guch Xoi'kam, pu cham jam a'm ti niidhim ba' gu Dios. ⁵ Gu' ji na gu' aach maa'n nach jax tu' silhkam buiñor ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui'ch jurtu'n. Pui' ja'k ti jii'gi'ñ ich nach cham tu' ka u'ua'tulhdhix nach kax u'ua'tulhdhix kat. ⁶ Na gu' aach nach bax maat nach buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jich a'm ti niidhim sia kuch cham kach matgilhi'ñ. Na gu' guch Xoi'kam cham tu' dhi' bhaan jich a'm ti

n̄idhidha' no'ch matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji no'ch tu' silhkam buiñor ti j̄i'ñdhat xich jajo'i'gi'n.

⁷ Aapi'm ti moo mi' pui' ka jiimit. ¿Jax ku pimit ba' moo mi'p ja j̄i'ñ gui' na mit jam iatgi? ⁸ Na gu' cham tu' d̄iilh gu' Dios nat pui' jam jurtuda na pim gio ja'k jup suulhgia'. Jax dhui nat gu' gu' Dios ba' ti mi' d̄hir jam boosolh na pim pai' bap tu'ii' ip gio xib. ⁹ Maadit ji gu' gu' jaroi' na bhai' oirit maakam jam aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam b̄ix na j̄'k jax jum kai'ch. Dhi' ja'pni ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu' paan na palhiip p̄ix jum aa' nam mi' gii'ñxidha' gu' tui', ḡe'p jum duñia' na bhai' ji jabka'. ¹⁰ Iam git mu gamimmim tulhiiña' gu' jaroi' nat jam iatgi, sia chi moor jaroi' pik ka' git. Aapi'm git ba' moo cham mi' ja j̄i'ñdhat xi gu'kgida' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

¹¹ No'ñ git aañ pu pui' ja'k ja mamtuxdhidha' gu' ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam nam moo jano'm matgilhdhidha' nam jax ti j̄i'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nam jai'p bar Israel kam, sia ku gu' gu' maaxik ja tutku' bhaan cham tu'r Israel kam am, cham tu'ñ bhaamki'ñdha'm git gui' nam jir Israel kam ja'tkam nam cham ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham tu' jax ilhii'ñ no'ñ ja'p p̄ix tu' a'ga nat jax jum duu nat muu guch Xoi'kam bhaan gu' u'uux na gai b̄it. ¹² Iam git pu b̄ix maa'n jimdam ja'kia' am mi' nam pai' matgilhdhix gui' nam bha ja'p oipot jam iatgi'ñ na ba' cham ka bhaai'n ka' nam tu' a'gada' bhaankam gu' Dios, nam gu' buam p̄ix jam aagi'ñ.

13 Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ðiilh pìx gu Dios jam a'm ti tìigik mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jimia' nat jax ja'k tu dai na tu tui'ka' ya' ðir ja'p ja'k, na cham tu' pui' ja'k kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. Cham tu' pu kai'ñkam jam a'm ti tii na pim pu tu ðuñia' na pim ðiilh jax ilhii'ñ. Xim jajoi'mdat japim jup jum papalhbuy'ñdha' bix ji'ma'n, ¹⁴ na gu' bix gu jai' na ji'k jax tu aagix, dhi'ñi bhaan jim titmo na ja'pnim kai'ch: “Jix joi'mdaip jix bhai' ðuñia' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiiñ, sia moo nar jaroi' ka' gít, panaas ku moo aap pìx jir di' ka' gu jaroi' nam tulhiiñdha'.” ¹⁵ Ba' aañ pu jam titda na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim jum ko'kdat, na gu' cham bhai' tu jam jimia' no' pim daim ko'kda.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na sia jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' no' pìx dua tuuku' bhaan

¹⁶ Ba' jam guguuxi'ñ iñ na pim dai pui' pìx ja'k tu ðuiñchu'nda' na jax pìx jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Cha'pim gaagidha' na pim pu tu ðuñia' na pim ðiilh jax ilhii'ñ, na gu' jam mai'chia' gux buam jum duukam. ¹⁷ Cham tu'm kikiñgalhi'ñ am gu' gux buam jum duukam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' bhaan ba' cham jir am na pim pu tu buada' na pim ðiilh jax ilhii'ñ, sia pim chi moo tu' tii jax jix dhuñiik. ¹⁸ Na gu' no' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam a'm jup tui'ñgít pui' jam jurtudim na pim jax ja'k tu ðuiñchu'nda', cham tu'm aa' na pim mi' pui' ka tu ðuñiidha' na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak.

19 Jix bhai'x maati' am gu ja'tkam gui' nam jix buam tu jim, na ja daam jup tui'dhi' gux buam jum duukam. Pui' na jax gui' nam mui' ja biim boppo gu u'uub, gio gu u'uub nam mui' ja biim boppo gu chichio'ñ, gam biix aixim kum pu tu bua na jax cham jir ki'. 20 Gio nam tu' ka'm niidhat daanda' sia tu' na pix nam pui' ji ilhdhat nar dios, sia ku gu' cham tu' maaxik jir di' gu silhkam Dios. Gio nam jix jiipoiñar ka'. Gio nam jix chu bhaamki'ñdha', gio nam jix chi jiiigak ka', gio nam palhiiip pix niirda' nam bhaaku'. Gio nam jix aichu'n ka' nam jax ja'k ja kokdhichdha' gu ja'tkam. 21 Gio nam jai' pui'p jix chu aa'nda' nam git pu chu'm jup xi bia'ka' gu tu' nam jax chu'm nii'ñxi'ñ ka' gu jaroi'. Gio nam jix maik ka', gio nam gammiji pix gø'gø'r tu kua'da' cham aagix kam, gammiji biix aixim na tu' cham jir ki' kum pu tu buidha'. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham ji'xkat aaya' am buiñor gu Dios na pai' dhir jix io'm jir gø'kam, aañ moo jam aagi'ñ, na gu' cham ja kiigalhi'ñ gui' nam pui' ja'k tu jim.

22-23 Ba' no' jaroi' bhaan tajaañixchu' gux Dhu-udu' kam jix Uañ Ii'mda', jix chu joi'gi'nda' pix sia tu' na pix bhaan ja bui gu ja'tkam, na gammijix bhaim taatit ja palhbui'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git. Gio na cham bhaamdar ka', nax chu nakoo'nda' pix sia tu' na pix ki'n. Gam na diilh jum palhbui'ñka' na jax ja'k cham tu' bhaan mai'chia' gux buam jum duukam. Na gammiji soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jiiñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jimda' na jax jix ki' ka'm nii'ñ. No' jaroi' gammiji pu'ñi mi' pui' tu duiñchu', cham jum aa' na jaroi' aagi'ñdha' na jax ja'k tu aagix, na gu' pu'ñi pix ja'k jum aa' nam tui'ñgida' git biix gu ja'tkam.

24 Na gu' aach nach ji'k buiñor ba ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, bix binkam sissapa mit guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na ji'x jich a'm jup tu't guch u'ua'tulhdhara', gam sia bix nach ji'k tu'x buam jum duukam kap tu duñia' git. 25 Ba' no'ch gu' xib mi' pui' tu daa'ñchugit mi' pui' tu duñiim na jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dho gammijich mi' pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jiiimda' na jax jich jurtudidha'. 26 Gio nach cham tu' gø'gørkam jich chaat ka', soi'ch pix jich ilhii'ñdha'. Ni kuch cham ja kokdhichu'nda' gu ja'tkam, ni kuch cham xich jijigak ka' aach diih nach ji'k ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

6

Gu Paablo na pui' ba ja tiida' guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam xim papalhuidhat bix ji'ma'n nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiiimda'

1 Ja'p jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, no't jaro'i tu' bhaan mam ua'tulh, xi palhbuidha' pim aapi'm na pim mi' pui' jiiim, xi aagi'ñdha' pim jix bhai' pix na jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiiimda'. Gio aapi'm diih mi' pui'p xi jiiimit, xi gaagidha' pim na jax ja'k cham jam mai'chia' gux buam jum duukam. 2 Xim papalhuidhat japim bix ji'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'p ji buusan gu' nach bix ji'ma'n jix biipit tu kuuksiop, pui' ku ba'm aa' nach jich papalhbui'ñchu'nda' nach ba' bix mi' pui' jiiimda'.

3 Gu jaro'i no' tu' ka'm jum ilhii'ñ sia ku tiir cham tu', diih tu daam jimiidha'. 4 Jum aa' ba' na pim

bix ji'ma'n xim ga'ngada' na pim jax ja'k mi' pui' jiim. Ba' no' pim gu'x bhai' mi' pui' jiim, cha'pim jax jum aa'nda'. Cha'pim pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jimda' gu' jai', gu' ja'pji aapi'm diih na pim xim ga'ngidhat na jax ja'k jir am nañ jax ba kai'ch. ⁵ Diilh pix japim jix mat ka' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu' Dios, na gu' ja'p ji buusan nach bix ji'ma'n tu kuuksiop guch bixchu', ba' diilh jach soi'ch buidhat aaya' nach pai' ja'k jiim.

⁶ Gio gu' jaroi' na tum mamtuxi'ñdha' gu' ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, jum aa' na tu' ki'n palhbui'ñdha' gu' jaroi' na tu mamtuxi'ñdha', na gu'm aa'nda' na tu' ki'n duaka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

⁷ No' pim bix aixim jix buam xi chu bua't gio na pim sap pik ba' mi' pui' xi jiim na jax jix aa' gu' Dios, dhi' na pim jax dhui jaaxmagi'ñdha' pix gu' Dios. Cham tu'm jaaxmagi'ñ gu' gu' Dios, na gu' cham jaroi'r jupaabkamu'n. Ba' pui' na pim jax chu'm ti' xia' xib ii'mda' bhaan, pu chu'm tu oraa' pim ip gatuuk. ⁸ Na gu' gu' jaroi' nax joojoidhat daix buam jum duukam jup tu buada', ja'p ji buusan na pu chu'm ti' isda'. Ba' na mu ba aaya' na pai' bam tulhiña', ja'p ji buusnia' na pu chu'm ba tu oraa'. Ba' gu' jaroi' nax joojoidhat mi' pui'p tu duñiidha' na jax pix jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' pui'p ji buusan na pu chu'm jup ti' isda'. Ba' na pai' dhuuk ba aaya' buiñor gu' Dios na gammiji buiñor bap tui'ka', ja'p jup ji buusnia' na pu chu'm jup tu oraa'. ⁹ Gammijich jix kii'p jum duukam xip tu duñiidha' cham jich o'joldhat. Na gu' no' chich cham jich o'joldh, jix kii'p jum duukam tu oraa' ich na pai' dhuuk jum aaya'. ¹⁰ Jum aa'

nach bix jix bhai' ja buada' gu ja'tkam gui' nam jum tulhiñdha', gui' pik jach jix io'm jix bhai' ja buada' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach, nam gu' dhi' ja'p ji buan nam jix io'm mia'n jir jich jaaduñ.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam jax kai'ñkam maakam ja iatgi'ñ jai' bhai' ji oipot, mi' dhir ba' dai na ba ja tabuimgidha'

¹¹ Aañ dhi'ñi diñlh jir jiñ u'uan nar gè'gèr. ¿Jia nañ gè'gèr tu u'uan na pim xi ñi'ñ? ¹² Gu ja'tkam nam jam chian na pim jum matgilhdha' na pim ba' jai'p bar Israel kam ja'tkam ka', dhi' pu kai'ñkam pix pui' ja'k bua am nam ba' jax dhuix bhai' bi'iidha' ja bui gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham aa' nam jai' bhai'p ji ja o'bhai'ñdha' no'm bhaankam jup ba tu a'gim guch Xoi'kam na mit jax kai'ñkam mua bhaan gu u'uux na gai biit. ¹³ Gio gu' pui' pix cham tu' bix mi' pui'p tu duiñchu' am na ji'k jax tu aagix gui' nat Moises tu ua'nak gui' nam ji'k tiim matgilhi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam jax dhui pix bhaan gè'gèrkam jum taat ka' no' pimit jum matgilh, nam gu' mi' dhir pui' ba kai'chdha' ba' na mit gui' pix pui' jam chia. ¹⁴ Aañ cham tu' pui' ja'k tu jim na jax gui' am, aañ daipu' pix bhaan jix bhai'ñ chaat nañ jiñ chulhiñ bhaankam guch Xoi'kam gui' na mit sissapa bhaan gu u'uux na gai biit. Na gu' nañ jix maat aañ, pu kai'ñkam pix muu guch Xoi'kam nañ ba' mi' dhir jumai maa'nkam jup jiñ dhuñia' ii'mda' bhaan, cham tu' pu chu'm kia' nañ jax jir tu'm kat. Ba' xib cham tu' ka jai'ch iñ nañ jax jir tu'm kat bhipi' dir, ni buiñor gux buam jum

duukam kuñ kax jai'ch. ¹⁵ Aañ jix maat na pu cham tu' bhaai' sia ku jaroi' tii matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji nañ cham tu'x buam ka tu buada', dhi' pik ji nam aa', na jumai ii'mda'ñ a'm bap tui'ñgida'. ¹⁶ Ba' na pim ji'k mi' pui' jiiim dhi' nañ jax jam aagi'ñ na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gammiji' pim git moox bhai'm taatit tu oi'ñka' gio na pim xim ja joi'mdat bix ji'ma'n.

¹⁷ Cha'pim mi' ka ja jiiigi'ñdha' gui' nam bhai' oipot maakam jam iatgi'ñ na jax cham jir pui', nañ gu' aañ ba'x io'm jiñ chulhiiña' no' pim gan mi ja jiiigi'ñ. Diilh kat gø'gø'r bax bapaiñmi' guñ chuuku', sia ku gu' dhi' bhaan jup jix maati' nañ tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam.

¹⁸ Ja'pni pix jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan ku ba' diilh pix gu Gø'kam jich Xoi'kam jam a'm ti niidhidha' gammiji' bix ji'ma'n aapi'm. Ja'pni tu tui'ka'.

**Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch
xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern
(MX:stp:Tepehuan, Southeastern)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81